

Mezinárodní zdanění

Prof. Ing. Václav Vybíhal, CSc.

Téma :
Daňové ráje a offshore společnosti

- 1. Pojmy „daňový ráj“ a „offshore centra“**
- 2. Offshore společnosti a další typy subjektů a forem podnikání**

1. Pojmy „daňový ráj“ a „offshore centra“

Daňové ráje (daňové oázy) nebo také tzv. **offshore centra** jsou země s privilegovaným daňovým režimem. Anglický termín „offshore“ znamená „mimo pobřeží“ a v tomto původním významu se uplatňoval pro označení menších ostrovů ležících vně území a pobřeží daného státu. Původně se jednalo většinou o ostrovy, které začaly nabízet různé druhy výhod, včetně daňových úlev investorům z průmyslově vyspělejších zemí s cílem přilákat zahraniční kapitál. Pojem „offshore“ se používal nejčastěji ve spojení se společností nebo investicí, která je umístěna v zahraničí, kde se platí nižší daně než je tomu v mateřské zemi. Starchild (ex Petrovič, 1998) definoval daňový ráj (**tax haven**) jako zemi, jejíž zákony, nařízení a tradice a v některých případech i smluvní ustanovení umožňují snížení celkového daňového zatížení.

1. Pojmy „daňový ráj“ a „offshore centra“

Za daňový ráj by de facto mohla být považována každá země nabízející větší daňové úlevy pro investory např. přijetím zákona, z něhož vyplývají určitá osvobození od daní či daňové prázdny pro určitý druh společností. V tomto směru by za daňový ráj z pohledu tzv. příjemců investičních pobídek mohla být považována i Česká republika, která v ustanovení § 35a a 35b zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, umožňuje poplatníkům, kterým byl poskytnut příslib investiční pobídky podle zákona č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách, a který po poskytnutí pobídky zahájil podnikání a zaregistroval se, slevu na dani z příjmů (přesněji úlevu na dani), tj. daňové prázdny na dobu 5 nebo 10 let.

1. Pojmy „daňový ráj“ a „offshore centra“

Snaha o dosažení daňových výhod postupně převládá nad původními motivy daňového plánování. V této souvislosti je třeba zdůraznit, že postupně s historickým vývojem se v této oblasti začalo objevovat a prosazovat plánování mezinárodních operací, globální investování, pojišťování, zjednodušování mezinárodních obchodních transakcí. Tento rozsah činností pak vedl ke vzniku tzv. **„offshore finančního centra“**, kde ale dominující roli zpravidla hrají daňové výhody. Lze konstatovat, že za offshore finanční centra jsou považovány země, které kromě speciálního daňového režimu pro investory nabízejí i další výhody spojené především s všeobecnými podmínkami pro podnikání (kvalitní a jednoduchá legislativa, kvalitní infrastruktura, spolehlivý bankovní a soudní systém).

1. Pojmy „daňový ráj“ a „offshore centra“

Řada publikací, zejména zahraničních, považuje za první zemi offshore centra Bermudy (od roku 1927). Dynamizujícím činitelem v historickém vývoji daňových rájů byl rok 1984, kdy byl na Britských Panenských ostrovech vypracován a přijat výnos o mezinárodních obchodních společnostech (**International Business Companies Ordinance**), který umožňoval administrativně nenáročnou a poměrně levnou registraci offshore společností na karibském souostroví. Tento projekt, resp. zákon, se setkal s mimořádně velkým zájmem investorů a projevil se výrazně v počtu založených společností (odhad k 1.1.2005 činí celkem 210 000). To inspirovalo i další země, které přijaly podobné právní předpisy a začaly se tak profilovat jako daňové ráje. Takovýchto daňových rájů je na světě přibližně čtyřicet, i když při zahrnutí České republiky do těchto statistik a dalších zemí či míst na světě poskytujících podobné daňové výhody, by počet daňových rájů činil 225 (Kurtz, ex Petrovič, 1998).

1. Pojmy „daňový ráj“ a „offshore centra“

Je zřejmé, že počet daňových rájů není stabilizován. **Vznikají nové daňové ráje v důsledku inspirace té které země úspěchy jiných zemí**, některé daňové ráje však dočasně nebo trvale mizejí z mapy daňových rájů v důsledku politické nestability či přírodní katastrofy. Navíc hranice mezi daňovými ráji a ostatními zeměmi světa je nezřetelná a je v neposlední řadě závislá na úhlu pohledu a uplatňovaných kritérií.

1. Pojmy „daňový ráj“ a „offshore centra“

Nejčastěji jsou za daňové ráje považovány Andorra, Angola, Anguilla, Antigua, Bahamy, Bahrajn, Barbados, Bermudy, Britské Panenské ostrovy, Campione, Džibutsko, Francouzská Polynésie, Gibraltar, Grenada, Guernsey, Hongkong, Irsko, Jamajka, Jersey, Kajmanské ostrovy, Kiribati, Kostarika, Libanon, Libérie, Lichtenštejnsko, Lucembursko, ostrov Man, Monako, Montserrat, Nauru, Nevis, Nizozemské Antily, Nová Kaledonie, Panama, Seychelly, Svatá Helena, Svatá Lucie, Svatý Kryštof, Svatý Vincent, Singapur, Šalamounovy ostrovy, Švýcarsko, Tonga, ostrovy Turks a Caicos, Uruguay, Vanuatu, Venezuela, případně další.

2. Offshore společnosti a další typy subjektů a forem podnikání

V rámci offshore center vznikají **různé typy subjektů a forem podnikání**. Patří k nim zejména:

- offshore společnosti,
- partnership,
- trusty,
- nadace,
- banky,
- pojišťovny,
- hybridní společnosti.

2. Offshore společnosti a další typy subjektů a forem podnikání

Offshore společnosti jsou nejfrekventovanější subjekty zakládané podle speciálních zákonů, přičemž existují tři typy (kategorie) těchto společností a to:

1. společnosti založené podle speciálních zákonů,
2. společnosti založené podle všeobecného zákona o společnostech,
3. daňově osvobozené společnosti.

2. Offshore společnosti a další typy subjektů a forem podnikání

Společnosti založené podle speciálních zákonů jsou typické pro legislativní prostředí, v němž existují minimálně dva zákony týkající se obchodních společností, přičemž jeden z nich upravuje domácí společnosti a druhý z nich vznik, fungování a zánik offshore společností. Offshore společnosti založené podle tohoto zákona se nazývají mezinárodní společnosti (**International Companies**) nebo mezinárodní obchodní společnosti (**International Business Companies**) a používají množství výhod, zejména daňových. Tato kategorie společností je typická např. pro země Anguilla, Antigua, Bahamy, Belize, Libérie, Mauritius, Seychely, Svatý Kryštof a Nevis, Vanuatu aj.)

2. Offshore společnosti a další typy subjektů a forem podnikání

Společnosti založené podle všeobecného zákona o společnostech jsou typické pro legislativní prostředí, v němž existuje právní předpis společný pro všechny společnosti (domácí i mezinárodní). Tyto **offshore společnosti** se nazývají jako **nonrezidentní**, neboť jsou osvobozeny od daně na základě toho, že nepodnikají ani nemají žádné příjmy ze země založení, případně splňují další podmínky. Tato kategorie společností je typická např. pro Hongkong, Irsko, Kajmanské ostrovy, ostrov Man, Panama aj.

2. Offshore společnosti a další typy subjektů a forem podnikání

Daňově osvobozené společnosti (tax exempt companies) jsou společnosti, které nejsou založeny podle speciálního zákona, přičemž **bezdaňový status** je jim přiznán na základě žádosti adresované kompetentnímu orgánu. Tyto offshore společnosti musí mít na území státu, kde jsou založeny, **registrované sídlo a tzv. registračního agenta**. Registrovaný agent je zpravidla specializovaná firma, která odpovídá za správu offshore společnosti a dohlíží na plnění zákonem stanovených požadavků.

2. Offshore společnosti a další typy subjektů a forem podnikání

Hlavní výhodou offshore společností je, že jsou osvobozeny od placení daně z příjmů nebo platí tuto daň při velmi nízkém daňovém zatížení. Zpravidla tyto společnosti zaplatí každoročně paušální vládní poplatek ve výši 100 až 500 USD, případně i nízkou částku správního poplatku (tzv. **filing fee**).

V některých zemích (např. Švýcarsko) se sice platí standardní výše daně z příjmů, ale některé regiony (ve Švýcarsku kantony) nevalují daně z příjmů na určitý druh společností a tyto platí pouze velmi nízkou federální daň s nižší sazbou daně.

2. Offshore společnosti a další typy subjektů a forem podnikání

Převážná většina offshore center nabízí úplné osvobození od daně z příjmů nebo výrazné daňové zvýhodnění, avšak v některých zemích se objevují další dílčí výhody pro společnosti, jako např. osvobození od daně z kapitálových zisků, osvobození od daně z dividend, osvobození od daně z příjmů fyzických osob, osvobození od DPH, daňové prázdny, investiční úlevy na dani, garance výhod na určitou dobu v případě změny legislativy, anonymita vztahující se k offshore společnosti a jejím vlastníkům.

2. Offshore společnosti a další typy subjektů a forem podnikání

Partnership je společenství dvou nebo více osob, které spojují své finanční zdroje, schopnosti a profesní kvalifikaci jednotlivých společníků (partners) s cílem **dosáhnout při společném podnikání zisku**, přičemž tento zisk se na základě ustanovení ve vzájemné dohodě rozděluje (obdoba sdružení fyzických osob podle českého občanského zákoníku, případně veřejné obchodní společnosti či komanditní společnosti). V angloamerické oblasti tento typ právní formy podnikání zakládají často daňoví poradci, auditoři, advokáti, lékaři, architekti a další příslušníci tzv. svobodných povolání, zejména proto, že v této formě podnikání je ztělesněna mimo jiné osobní odpovědnost vůči klientovi a profesní etika. Podle míry odpovědnosti a charakteru účasti na řízení jsou rozlišovány dva základní druhy partnership, a to general partnership a limited partnership.

2. Offshore společnosti a další typy subjektů a forem podnikání

V případě **General partnership** mají všichni společníci stejné postavení a celým svým majetkem ručí za veškeré závazky společnosti a mají stejné právo podílet se na řízení a rozhodování.

Limited partnership je společností, kdy alespoň jeden společník ručí za závazky partnership neomezeně (tzv. **generalpartner**) a alespoň jeden společník ručí pouze do výše svého vkladu (tzv. **limited partner**). Tento limited partner nemůže zasahovat do správy a řízení partnership, nesmí za něj ani jednat a je považován za pasivního investora, který má pouze nárok na podíl na zisku, kterého dosáhne partnership.

2. Offshore společnosti a další typy subjektů a forem podnikání

Trusty (v doslovném překladu tzv. svěření) jsou formou podnikání, při níž prospěch z majetku, který vlastní jedna strana (tzv. **správce trustu**) plyne druhé straně (tzv. **beneficientovi**). Podmínky upravující tento vztah stanovuje osoba, která tento majetek poskytla (zakladatel) a jsou obsaženy v dokumentu zvaném trustová smlouva (**trust deed**). Trust je považován za výhodný nástroj pro ochranu rodinného majetku, neboť v častých případech se v rámci dědění odkazuje majetek důvěryhodnému členu rodiny, který se stává správcem trustu s povinností spravovat majetek ve prospěch rodinných beneficentů (např. manželky či potomků zůstavitele). **Výhodou trustu je, že představuje dokonalou ochranu majetku před nároky ze strany třetích osob**, je nástrojem sloužícím k legální minimalizaci daňové povinnosti, sestavování trustové smlouvy je plně v kompetenci zakladatele, přičemž beneficentem může být i samotný zakladatel. V případě, že chce mít zakladatel na trust trvalejší vliv, volí si tzv. **protektora** (zpravidla jde o člena rodiny), který spolu se správcem dohlíží na majetek a jeho využívání k podnikání v souladu s trustovou smlouvou. Podobným instrumentem je i tzv. **letter of wishes**.

2. Offshore společnosti a další typy subjektů a forem podnikání

Nadace (foundation) na rozdíl od trustů, které jsou produktem equity law, je produktem římského práva. Jde o právnickou osobu s tzv. věčným substrátem, který má charakter právně samostatného majetku. **Majetek nadace se skládá z vkladů zakladatelů a po dobu existence nadace je oddělen od jejich vlastního majetku.** Nadace je zpravidla založena pro předem určený nekomerční účel a musí se registrovat. Na rozdíl od trustu doba trvání nadace je neomezená. V řadě zemí jsou nadace pod vládní kontrolou, protože jejich účel musí vyhovovat veřejnému zájmu.

2. Offshore společnosti a další typy subjektů a forem podnikání

Offshore banky jsou společnosti provozující bankovní činnost v některém z offshore center prostřednictvím v tomto místě získané licence, pro něž je stanoven zvýhodněný daňový režim spočívající v úplném zrušení nebo omezení zdanění příjmů dosahovaných při poskytování služeb ve sféře finančnictví a navíc mají tyto banky další výhody, např. v podobě absence povinných minimálních rezerv nebo širokého vějíře daňově uznatelných nákladů. Zdrojem příjmů do státních rozpočtů offshore center jsou roční licenční poplatky. **V zájmu zachování renomé bankovního sektoru offshore center** a udržení dobrých vztahů s vyspělými zeměmi jsou **stanoveny vysoké nároky na žadatele o licenci** a jsou přijímány zákony proti praní špinavých peněz (**money laundering**), přičemž se zpravidla vychází z doporučení mezinárodní organizace **Financial Task Force** a Basilejského výboru pro dohled nad bankami (**Basl Comittee on Banking Supervision**) a v neposlední řadě dozorčího orgánu nad bankovním sektorem (**Offshore Group of Banking Supervisors**).

2. Offshore společnosti a další typy subjektů a forem podnikání

Z v Evropě známých bank mají zastoupení v jednotlivých offshore zemích např. Société Generale, Credit Lyonnais, Banque Paribas, Credit Suisse, Swiss Bank Corporation, Deutsche Bank, Dresdner Bank, Barclays Bank, National Westminster Bank, Citibank, Royal Bank of Canada a další.

Offshore pojišťovny jsou pojišťovací společnosti podnikající v offshore centru, kde mají výhodné podmínky především v oblasti **nižší regulace činnosti**, než u pojišťovacích společností bývá obvyklé, navíc při velmi nízkém zdanění příjmů. Pojišťovny nabízejí širokou škálu produktů, tj. typů pojištění, přičemž své produkty nabízejí klientům z celého světa. Kromě těchto nezávislých pojišťoven se na trhu komerčního pojišťovnictví prezentují tzv. **kaptivní (závislé) pojišťovny (captive insurance companies)**, které zakládají podnikatelské subjekty pouze **pro krytí rizik** spojených s jejich činnostmi. Jejich výhodou je osvobození od zdanění v místě registrace.